

Edyta Piątek

Instrumenty polityki bilansowej w kreowaniu obrazu sytuacji finansowej grupy kapitałowej

We współczesnej gospodarce informacja stała się kluczowym czynnikiem sukcesu ekonomicznego przedsiębiorstwa. To informacja w procesie zarządzania pozwala zredukować niepewność, oszacować wielkość ryzyka oraz szanse i zagrożenia związane z prowadzeniem działalności gospodarczej. Informacja jest podstawą podejmowania decyzji. Każda decyzja przekłada się bowiem na wynik finansowy. Dlatego należy podejmować decyzje na podstawie informacji prawdziwych, trafnie odzwierciedlających pozycję rynkową, sytuację finansową i majątkową. Przedsiębiorstwa prześcigają się w opracowywaniu coraz to nowszych, wieloaspektowych systemów informacyjnych i optymalizowaniu już funkcjonujących. Systemem, który pozwala uzyskać w dowolnym momencie informacje o sytuacji finansowej i majątkowej oraz wyniku prowadzonej działalności, jest rachunkowość finansowa.

Istotną częścią rachunkowości i ostatecznym produktem rachunkowości jest sprawozdawczość finansowa. Informacje zawarte w sprawozdaniach finansowych determinują decyzje ekonomiczne jednostek zainteresowanych w sytuacji przedsiębiorstwa. Przedsiębiorstwo, jako „producent” informacji ma możliwość wpływania na obraz swojej sytuacji majątkowej i finansowej na poziomie decyzji i działań operacyjnych oraz na poziomie wyboru metod i zasad prowadzenia rachunkowości i sprawozdawczości finansowej, czyli polityki bilansowej.

Istota polityki bilansowej

Prowadzenie rachunkowości w przedsiębiorstwie regulują przepisy prawa, które mają charakter bezwzględnie obowiązujących lub alternatywnych. Przepisy prawa nie regulują szczegółowo wszystkich aspektów systemu rachunkowości. Taki stan rzeczy jest podyktowany nie tylko obiektywną niemożliwością pełnego uregulowania wszystkich zdarzeń, które mogą wystąpić w działalności gospodarczej przedsiębiorstw, ale odpowiedzią na ich innowacyjność w kształtowaniu struktury majątku i kapitałów. W czasach globalizacji, która oprócz nowych sposobów alokacji, wprowadza nowe nieznanne rodzaje ryzyka gospodarczego i inwestycyjnego, w warunkach rosnącej złożoności procesów gospodarczych i powstawania ciągle nowych zjawisk – wymagających ujęcia i odzwierciedlenia w rachunkowości – przepisy prawa nie mogą ujmować i rozstrzygać wszystkich możliwych zjawisk występujących w środowisku gospodarczym jednostki, bo przyjęłaby rozmiary encyklopedii, a ograniczona wiedza i liczba urzędników przygotowujących akty prawne nie może przewidzieć i rozstrzygać wszystkich problemów. W związku z tym, funkcjonują alternatywne przepisy prawa, dzięki którym przedsiębiorstwo dysponuje in-

strumentami wpływania na zawartość informacyjną sprawozdań finansowych i oddziaływania na decyzje ich odbiorców. Instrumenty te są prawami wyboru, jednego z dwóch lub kilku rozwiązań danego problemu rachunkowości, dopuszczonych przepisami prawa bilansowego. Instrumentami wpływania mogą być również rozwiązania znajdujące się w tzw. obszarach swobodnego działania, które nie zostały objęte regulacją prawną. Jedne i drugie należą do instrumentów polityki bilansowej.

Zasadniczo instrumenty polityki bilansowej służą do takiego ukształtowania wykazanych w sprawozdaniu finansowym informacji, aby w sposób optymalny zaspokoić potrzeby ich odbiorców. Odbiorcy oczekują, że zawarte w sprawozdaniu finansowym informacje będą prawdziwe i rzetelne. Właściwie wybrane instrumenty polityki bilansowej gwarantują uzyskanie informacji o takich cechach jakościowych, w każdych nawet najbardziej złożonych warunkach. Odpowiednio skonstruowana polityka bilansowa może być także wykorzystywana przez zarządzających do tworzenia tendencyjnie pozytywnego lub negatywnego obrazu sytuacji majątkowej i finansowej podmiotu. Dzięki polityce bilansowej zarząd może, stosownie do celu jaki chce osiągnąć, wpływać na decyzje użytkowników informacji i mobilizować ich do działań zgodnych z przyjętą strategią przedsiębiorstwa. W tym obszarze polityka bilansowa styka się ze zjawiskiem kreatywnej rachunkowości, wzbudzającym w ostatnich czasach wiele kontrowersji. Wydarzenia 2001 r. w Enronie, WorldComie i innych spółkach podważyły zaufanie do rachunkowości jako źródła prawdziwych i rzetelnych informacji, a kreatywność w rachunkowości stała się niepożądana i naganna.

Układ i treść sprawozdań, techniki ich sporządzania komplikują się w przypadku, gdy mają prezentować sytuację ekonomiczną i finansową złożonych, wielopodmiotowych struktur gospodarczych – grup kapitałowych i jednocześnie uwzględniać potrzeby informacyjne wielu odbiorców informacji sprawozdawczej. Do osiągnięcia prawdziwego i rzetelnego obrazu swojej sytuacji majątkowej i finansowej grupy kapitałowej muszą mieć również możliwości swobody wyboru instrumentów polityki bilansowej. Ta pewna swoboda określania zasad prowadzenia rachunkowości w grupie kapitałowej może być także wykorzystana do tworzenia tendencyjnych informacji o jej sytuacji.

W związku z tym, że w polskiej gospodarce – również w takich gałęziach gospodarki jak transport – powstaje coraz więcej grup kapitałowych, warunki działania w czasach globalizacji są coraz bardziej złożone, a krąg użytkowników informacji sprawozdawczej jest coraz szerszy i bardziej wymagający, powstaje wiele pytań, dotyczących polityki bilansowej grupy kapitałowej. Najważniejsze z nich to: Czym jest polityka bilansowa grup kapitałowych? Jakimi instrumentami polityki bilansowej dysponują grupy kapitałowe w Polsce? W jakim stopniu instrumenty

polityki bilansowej mogą kształtować obraz sytuacji majątkowej i finansowej grupy kapitałowej?

Polityka bilansowa grupy kapitałowej

Rozważania na temat polityki bilansowej grup kapitałowych poprzedzać musi definicja polityki bilansowej prostego podmiotu. Studia literaturowe nad pojęciem „polityka bilansowa” pozwalają przyjąć, że jest to ogół zgodnych z prawem decyzji podmiotu gospodarczego podejmowanych w trakcie roku obrotowego i podczas sporządzania sprawozdania rocznego, mających na celu takie ukształtowanie wykazanych w sprawozdaniu finansowym: wyniku, majątku, kapitałów własnych, zobowiązań i innych pozycji, aby w sposób optymalny realizować założenia gospodarcze oraz wpłynąć na ocenę adresata sprawozdania i skłonić go do pożądanego zachowań. Definicja polityki bilansowej wydaje się być słuszną również w przypadku grup kapitałowych. Jednak ze względu na złożoność struktury organizacyjnej, złożoność otoczenia oraz istotę konsolidacji sprawozdań finansowych, polityka bilansowa grupy kapitałowej musi różnić się od polityki bilansowej pojedynczego podmiotu. Dla tak złożonych i różnorodnych wielopodmiotowych struktur kapitałowych, których rachunkowość ma własne zasady i jest przedmiotem osobnych regulacji w prawie bilansowym, koniecznością staje się odrębne zdefiniowanie polityki bilansowej. Z art. 63 ust. 1 ustawy o rachunkowości wynika, że jednostka dominująca ma – w granicach obowiązujących przepisów – podać metody, zasady, techniki i procedury prowadzenia rachunkowości i sporządzania sprawozdań jednostkowych w spółkach grupy kapitałowej. Jednostka dominująca, wykorzystując swoją nadrzędną pozycję, narzuca pozostałym spółkom jedną politykę bilansową. Można więc przyjąć, że polityka bilansowa grupy kapitałowej jest polityką bilansową jednostki dominującej. Przygotowanie przez jednostkę dominującą dla spółek podporządkowanych innego, niż własny, zestawu zasad rachunkowości (polityki) byłoby kosztowne i pracochłonne. Wynika z tego, że jednostka dominująca przez odpowiednio skonstruowaną politykę bilansową będzie wpływać na obraz spółek podporządkowanych, zawarty w ich jednostkowych sprawozdaniach, a dzięki temu na obraz grupy kapitałowej zawarty w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Obraz ten można kształtować również na poziomie konsolidacji, gdyż w ramach polityki bilansowej grupy kapitałowej jednostka dominująca ustala także metody łączenia (konsolidacji) jednostkowych sprawozdań we wspólne sprawozdanie. Przepisy ustawy określające proces konsolidacji, w wielu obszarach pozostawiają swobodę wyboru rozwiązań kierownikowi jednostki dominującej.

Do realizacji wspólnie określonego celu grupy kapitałowej spółki-córki muszą wchodzić we wzajemne relacje. Pojawia się problem, określony mianem zarządzania relacjami gospodarczymi jednostki dominującej z innymi członkami grupy kapitałowej, który powinien być rozstrzygnięty w ramach przyjętej polityki bilansowej. Relacje te są nieodłącznym elementem funkcjonowania grup kapitałowych. Relacje te przejawiają się w wewnętrznej wymianie handlowej, czyli transakcji dokonywanych między poszczególnymi spółkami grupy. System wartościowego ujęcia strumieni dóbr i usług płynących między powiązаныmi jednostkami grupy kapitałowej, to system cen wewnętrznych, zwanych ce-

nami transferowymi, a procedura wyceny wzajemnych transferów to transfer pricing.

Cechą charakterystyczną cen transferowych jest to, że strony transakcji mają pewną swobodę wyboru ich poziomu. Ceny transferowe nie są cenami wynegocjowanymi na wolnym rynku i tym różnią się od cen stosowanych w transakcjach, zawartych między niepowiązаныmi podmiotami. Są one efektem decyzji wewnętrznych przedsiębiorstwa, a nie układu sił rynkowych, podaży i popytu. Ich wartość wynika z przyjętej przez grupę kapitałową polityki gospodarczej. Najczęściej podmiot dominujący narzuca podmiotom podporządkowanym określone warunki transakcji, ich kierunek i wysokość ceny. Cena transferowanego produktu, czy usługi wpływa na wielkość kosztów, przychodów, wartość aktywów i pasywów zarówno u jednostki będącej nabywcą, jak i podmiotu sprzedającego dany produkt (usługę). Determinuje tym samym wyniki finansowe poszczególnych jednostek tworzących grupę kapitałową oraz wynik skonsolidowanej grupy.

Przyjmując odpowiednio skonstruowaną politykę ujmowania i prezentacji transakcji wewnętrznych można w pewnych granicach wpływać na wynik finansowy, a przez to na obraz sytuacji majątkowej i finansowej jednostek powiązanych oraz obraz całej grupy. Ceny wewnętrzne mogą służyć tworzeniu zbyt pozytywnego lub negatywnego obrazu sytuacji majątkowej lub finansowej jednostek grupy kapitałowej. Manipulowanie cenami transferowymi może mieć różny charakter i zakres.

Biorąc pod uwagę konieczność konsolidacji sprawozdań finansowych i istnienie wymiany wewnętrznej między spółkami grupy można stwierdzić, że polityka bilansowa grupy kapitałowej stanowi sumę polityki bilansowej jednostki dominującej (przygotowanej przez jednostkę dominującą na potrzeby jej własnej rachunkowości i rachunkowości spółek córek) oraz polityki cen transferowych jednostki dominującej wobec jednostek podporządkowanych. Tak rozumiana polityka bilansowa grupy uwarunkowana jest rodzajem i charakterem powiązań między jednostkami grupy, stopniem złożoności grupy, lokalizacją podmiotów, liczbą i wielkością jednostek wchodzących w skład grupy.

Instrumenty polityki bilansowej grupy kapitałowej

Ze względu na złożony charakter polityki bilansowej grupy kapitałowej, wachlarz instrumentów polityki bilansowej grupy kapitałowej musi być szerszy w stosunku do instrumentów polityki bilansowej pojedynczego podmiotu. Wachlarz ten bogatszy jest o instrumenty związane z wyłączeniami i zwolnieniami, metodami konsolidacji oraz cenami transakcyjnymi. W związku z tym możliwy jest podział instrumentów polityki bilansowej na instrumenty:

- bilansowe sprawozdań jednostkowych spółek grupy – na poziomie jednostkowych sprawozdań członków grupy, jednostka dominująca może wybierać rozwiązania spośród instrumentów materialnych, formalnych i czasowych;
- konsolidacji – wykorzystywane na poziomie konsolidowania jednostkowych sprawozdań;
- wewnętrznej polityki rachunkowości grupy – polityki cen transferowych.

Należy stwierdzić, że polityka bilansowa grupy kapitałowej jest pojęciem szerszym od polityki bilansowej jednostki o niezłożonej strukturze organizacyjnej. Szerszy jest również zestaw instrumentów polityki bilansowej grupy kapitałowej.

Wpływ wybranych wskaźników na obraz sytuacji majątkowej i finansowej Grupy X

Analiza empiryczna wpływu wymienionych instrumentów pozwala stwierdzić, że szczególnie wpływ na obraz sytuacji majątkowej i finansowej grupy kapitałowej mają następujące instrumenty polityki bilansowej:

- prawa wyboru metod wyceny aktywów i pasywów,
- wyłączenia i zwolnienia z konsolidacji podmiotów podporządkowanych,
- ceny transferowe realizowane w transakcjach między członkami grupy kapitałowej.

Wnioski takie nasuwają się po przeprowadzeniu badania, które polega na tym, że dla każdego z wybranych instrumentów przygotowano symulacyjne skonsolidowane sprawozdanie finansowe, którego treść następnie porównana została z zawartością informacyjną oficjalnego skonsolidowanego sprawozdania finansowego grupy kapitałowej X. Poza analizą zmian w wartości aktywów i pasywów oraz przychodów i kosztów przeprowadzono analizę i ocenę zmian wskaźników finansowych, takich jak: wskaźniki struktury majątkowej, struktury pasywów, struktury kapitałowo-majątkowej, płynności, zadłużenia, rentowności i sprawności działania – obliczonych na podstawie danych symulacyjnych, skonsolidowanych sprawozdań finansowych i oficjalnego sprawozdania badanej grupy.

Pierwszym badanym rodzajem instrumentów były instrumenty z obszaru konsolidacji, tj. wyłączenia i zwolnienia.

Z badania wynika, iż specyfika ekonomiczna i funkcjonalna Grupy X powoduje, że konsolidacja w jej przypadku mogła dotyczyć czterech różnych zakresów podmiotowych przedstawionych jako symulacyjne Grupy: A (tj. spółki obecnie przyjęte do konsolidacji w grupie X), B, C i D. Powiązania kapitałowe i osobowe, warunki dominacji oraz relacje gospodarczych zachodzące między jednostkami powiązаныmi determinują istnienie czterech zakresów podmiotowych. Dokładnie skład podmiotowy wynika w przypadku:

- Grupy A – z bezpośredniego związku przedmiotu działania spółek zależnych z realizacją usługi przewozu,
- Grupy B – z przyjętego współczynnika istotności danych spółek zależnych na poziomie 5%,
- Grupy C – z bezpośredniego i pośredniego związku ich przedmiotu działania z realizacją usługi przewozu,
- Grupy D – z przewłaszczenia akcji większości spółek zależnych przez Skarb Państwa.

To, jaki wpływ ma zakres podmiotowy (podmioty wybrane do konsolidacji) na obraz sytuacji majątkowej i finansowej grupy przedstawiono w tablicy 1.

Z tablicy 1 wynika, że najgorszą rentowność kapitałów całkowitych, własnych i podstawowych oraz rentowność aktywów, wśród symulacyjnych przypadków, ma

Grupa B. Również rentowność sprzedaży w tej Grupie jest mniejsza o około 1 punkt procentowy w stosunku do Grupy A, o 2 punkty procentowe w stosunku do Grupy C i aż o 21 punktów procentowych w porównaniu do Grupy D. Współczynnik poziomu kosztów wskazuje, że przychody ogółem nie wystarczają na pokrycie kosztów działalności gospodarczej, w największym stopniu w Grupie B (128,55). Najlepiej z tego punktu widzenia prezentuje się Grupa D.

Analizując płynność finansową przewagę, na tle pozostałych grup, uzyskuje również Grupa D. Zarówno jej wskaźniki I i II stopnia pokrycia oraz płynności przewyższają odpowiednio dane Grup A, B i C. Także wskaźniki zadłużenia przyjmują najkorzystniejszy poziom w Grupie D. Jej ogólny wskaźnik zadłużenia jest niższy o ponad 13 punktów procentowych, a wskaźnik zadłużenia długoterminowego ok. 14 punktów procentowych w stosunku do pozostałych Grup. Dźwignia finansowa w Grupie D osiąga najniższy poziom 136,96%. W Grupie A, B i C odpowiednio 166,67%, 165,84%, 165,72%.

Kolejnymi z badanych instrumentów były metody ujęcia i wyceny aktywów i pasywów. Wśród instrumentów polityki bilansowej dotyczących wyceny aktywów jakie podlegały badaniu były:

- odpisy aktualizujące na dzień bilansowy wartość akcji i udziałów jednostek podporządkowanych,
- amortyzacja środków trwałych o niskiej jednostkowej wartości,
- odpisy aktualizujące na dzień bilansowy wartość należności,
- sposób ujęcia i wyceny prawa wieczystego użytkowania gruntów.

Zastosowanie innych niż przyjęte przez Grupę X rozwiązań w obszarze tych instrumentów daje kilkupunktowe zmiany w wielkości wskaźników finansowych. W tablicy 2 przedstawiono wyniki zmiany obrazu sytuacji majątkowo-finansowej Grupy X po dokonaniu odpisów aktualizujących należności, w stosunku do sytuacji

Tablica 1

Sytuacja majątkowo-finansowa Grupy X w czterech zakresach podmiotowych wyrażona wskaźnikami finansowymi (%)

Wskaźnik	Grupa A	Grupa B	Grupa C	Grupa D
Rentowności kapitału całkowitego	-14,60	-14,63	-14,39	-3,11
Rentowności aktywów	-13,07	-13,16	-12,90	-3,11
Rentowności kapitału własnego	-34,85	-34,94	-34,28	-7,36
Rentowności kapitału podstawowego	-27,16	-27,41	-27,14	-7,85
Rentowności sprzedaży	-31,12	-32,06	-30,35	-9,83
Rentowności sprzedaży towarów, produktów i materiałów	-31,83	-32,70	-31,05	-10,60
Poziomu kosztów	127,70	128,55	127,03	108,67
Rentowność kapitału własnego na zysku ze sprzedaży	-19,71	-32,06	-30,35	1,44
I stopnia pokrycia	43,87	43,92	44,37	48,46
II stopnia pokrycia	71,97	71,52	72,34	70,48
Płynności I stopnia (gotówkowej)	12,41	11,43	12,37	12,89
Płynności II stopnia	39,57	35,10	39,25	64,01
Płynności III stopnia	51,83	49,70	53,71	70,83
Ogólnego zadłużenia	52,04	52,29	52,00	39,60
Dźwigni finansowej	166,67	165,43	165,72	136,96
Zadłużenia długoterminowego	64,04	62,84	63,03	49,79
Mnożnik kapitałowy	266,67	265,43	265,72	236,96
Pokrycia długookresowych aktywów długookresowymi kapitałami	1,26	1,28	1,26	1,37
Pokrycia krótkookresowych aktywów krótkookresowymi kapitałami	0,45	0,43	0,47	0,69

Źr. opracowanie własne

cji ujętej w oficjalnie opublikowanym na koniec 2002 r. skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Tablica 2

Sytuacja majątkowo-finansowa Grupy X, z uwzględnieniem odpisów aktualizujących należności, wyrażona wskaźnikami finansowymi [%]

Wskaźnik	Grupa X	Symulacja
Rentowności kapitału całkowitego	-14,60	-13,39
Rentowności aktywów	-13,07	-13,39
Rentowności kapitału własnego	-34,85	-35,88
Rentowności kapitału podstawowego	-27,16	-27,74
Poziomu kosztów	127,70	128,33
I stopnia pokrycia	43,87	43,54
II stopnia pokrycia	71,97	78,77
Płynności II stopnia	39,57	36,78
Płynności III stopnia	51,83	42,20
Dźwigni finansowej	166,67	167,93
Zadłużenia długoterminowego	64,04	80,91
Mnożnik kapitałowy	266,67	267,94

Źr. opracowanie własne

Wskaźniki rentowności dla przypadku symulacyjnego osiąga ją niższe poziomy niż odpowiednie wskaźniki przygotowane dla Grupy X. Generalnie odpis wywołuje pogorszenie wszystkich przedstawionych wskaźników.

Badaniu podlegały również instrumenty dotyczące wyceny pasywów, takie jak:

- wycena rezerw na świadczenia emerytalne i podobne,
- ujęcie i wycena rezerwy na restrukturyzację,
- wycena dłużnych papierów wartościowych – obligacji,
- wycena kredytów długoterminowych.

Zastosowanie innych niż przyjęte przez Grupę X rozwiązań w obszarze wyceny pasywów daje kilkupunktowe zmiany w wielkości wskaźników finansowych (tabl. 3).

Z tablicy 3 wynika, że pogorszeniu, w stosunku do wskaźników przygotowanych na podstawie oficjalnego sprawozdania finansowego Grupy X, uległy wskaźniki finansowe uwzględniające rezerwy na przyszłe zobowiązania powstałe w związku z weryfikacją wartości środków trwałych. W tym przypadku wskaźniki ren-

towności obniżyły swój poziom o około 1 punkt procentowy, podobnie jak wskaźniki poziomu kosztów i wskaźnik I stopnia pokrycia. Wskaźnik II stopnia pokrycia zwiększył się do 79,09%, a wskaźnik zadłużenia długoterminowego z 64,04% do 83,83%.

Wskaźniki finansowe również uległy zmianie przy wycenie kredytów długoterminowych według zamortyzowanego kosztu. Wskaźniki rentowności i poziomu kosztów podwyższyły swój poziom o niecały punkt procentowy. Wskaźnik dźwigni finansowej osiągnął najniższy poziom ze wszystkich analizowanych w tablicy 3 przypadków – 163,70%, podobnie jak mnożnik kapitałowy – osiąga poziom 263,70%.

Jednoczesne wprowadzenie wszystkich zaproponowanych rozwiązań ujęcia i wyceny pasywów niewątpliwie odzwierciedli się większymi zmianami w obrazie sytuacji majątkowej i finansowej Grupy X. Zmiany te jednak będą miały kierunek negatywny. Wydaje się, że przyjęta przez jednostkę dominującą polityka bilansowa w zakresie pasywów służy bardziej obiektywnemu przedstawieniu rezultatów działania Grupy. Zastosowanie przedstawionych powyżej alternatywnych rozwiązań pogorszyłoby obraz sytuacji majątkowej i finansowej zawarty w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Ostatnia grupa instrumentów polityki bilansowej grupy kapitałowej podlegająca badaniu to ceny wewnętrzne. Aby ceny transferowe stały się skutecznym narzędziem polityki bilansowej grupy kapitałowej, muszą być spełnione następujące warunki:

- transfer powinien zachodzić między spółkami powiązаныmi, których sprawozdania jednostkowe podlegają konsolidacji i jego wartość nie może być znacząca;
- transfer powinien zachodzić między jednostkami grupy kapitałowej, których sprawozdania jednostkowe podlegają konsolidacji, a jednostkami powiązаныmi grupy, których sprawozdania jednostkowe nie podlegają konsolidacji (wyłączonymi lub zwolnionymi z konsolidacji).

W przypadku takich transakcji zachodzących między jednostkami grupy kapitałowej, których sprawozdania jednostkowe podlegają konsolidacji, a jednostkami powiązаныmi grupy, których sprawozdania jednostkowe nie podlegają konsolidacji (wyłączonymi lub zwolnionymi z konsolidacji), dodatkowo muszą być spełnione następujące warunki:

- wartość takich transakcji nie powinna przekraczać przyjętego poziomu istotności, by nie tworzyć konieczności objęcia konsolidacją jednostki powiązanej, której sprawozdanie jednostkowe do tej pory nie podlegało konsolidacji;
- jednostka dominująca transakcjami z jednostkami powiązаныmi, których sprawozdania jednostkowe nie podlegają konsolidacji powinna podnosić wartość swojej sumy bilansowej, zwiększając wyrażony wartościowo poziom istotności.

Transfer uwzględniający przedstawione warunki wywołuje w przypadku symulacyjnej Grupy B:

- zwiększenie udziału kapitałów własnych w pasywach ogółem, ➤

Tablica 3

Wskaźniki finansowe w Grupie X przed i po zastosowaniu innych rozwiązań ujęcia i wyceny pasywów [%]

Wskaźnik	Grupa X			
		+ rezerwa na straty w toku	+ skorygowana cena nabycia kredytów	+ skorygowana cena nabycia obligacji
Rentowności kapitału całkowitego	-14,60	-13,56	-14,64	-14,13
Rentowności kapitału własnego	-34,85	-36,61	-35,01	-33,35
Rentowności kapitału podstawowego	-27,16	-28,16	-27,25	-26,28
Rentowności sprzedaży	-31,12	-32,27	-31,22	-30,12
Poziomu kosztów	127,70	128,77	127,79	126,52
I stopnia pokrycia	43,87	43,31	43,82	44,36
II stopnia pokrycia	71,97	79,09	79,08	79,28
Dźwigni finansowej	166,67	170,17	166,98	163,70
Zadłużenia długoterminowego	64,04	83,83	80,47	78,69
Mnożnik kapitałowy	266,67	270,14	266,98	263,70
Pokrycia długookresowych aktywów długookresowymi kapitałami	1,26	1,25	1,26	1,26

Źr. opracowanie własne

Dyskusja o projekcie dyrektywy europejskiej o publicznym transporcie osób

W Unii Europejskiej trwa dyskusja nad przedstawionym 20 lipca 2005 r. przez Komisję Europejską projektem dyrektywy o publicznym pasażerskim transporcie (publicznej służbie w dziedzinie transportu osób) szynowym i drogowym. Dyrektywa ta, opracowywana od 2000 r. przez Komisję, Parlament i Radę Unii, ma zastąpić dyrektywę EWG 1191/69. Projekt nowej dyrektywy ma być rozpatrywany przez Parlament Europejski w czasie austriackiego przewodnictwa Unii Europejskiej.

Ze względu na istotne znaczenie publicznego transportu regionalnego dla mobilności społeczeństwa i standardu życia w Austrii, tamtejsze Ministerstwo Transportu, Innowacji i Technologii zorganizowało 10 listopada 2005 r. w wiedeńskiej izbie gospodarczej seminarium, na które Austriackie Towarzystwo Naukowe Transportu zaprosiło przedstawiciela Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Komunikacji Rzeczypospolitej Polskiej.

Program seminarium przewidywał referaty:

- *Prezentacja projektu dyrektywy Komisji Europejskiej o publicznym transporcie osób* – Peter Faross z Brukseli;
- *Wymagania przy zawieraniu umów o transporcie publicznym obecnie i według proponowanej dyrektywy* – Claus Casati, adwokat z Wiednia;
- *Adaptacja europejskich prawnych warunków ramowych do transportu publicznego w Berlinie – Model Berliński* – Thomas Necker z Berliner Verkehrsbetriebe;
- *Analiza projektu dyrektywy z punktu widzenia organizacji zamawiającej przewozy regionalne* – Manfred Novy, szef Verkehrsverbund Ost-Region GmbH, Austria.

Otwarcia i podsumowania seminarium dokonał sekretarz stanu w Ministerstwie Transportu, Innowacji i Technologii Helmut Kukacka. (sk)

Ochrona przeciwpożarowa w tunelu – wymagania wobec budowl i pojazdów szynowych

Pod tym tytułem 10 i 11 listopada 2005 r. w Akademii Górniczej w Dreźnie odbyła się konferencja z następującymi referatami:

- *Zintegrowane traktowanie ochrony przeciwpożarowej w pojazdach szynowych i instalacjach podziemnych* – P. Matthies (Koleje Górnicze),
- *Ocena techniczna ochrony przeciwpożarowej w pojazdach szynowych w ramach odbioru według ustawy o transporcie kolejowym* – prof. E. Gärtner (Bombardier Transportation GmbH),
- *Zabezpieczenie przeciwpożarom i katastrofom w tunelach kolejowych* – K. Kruse (DB AG),
- *Ochrona przeciwpożarowa w tunelach transportu publicznego* – J. Schreyer (STUVA),
- *Nowa generacja pociągów pożarniczych i ratunkowych* – R. Dittrich,
- *Ochrona przeciwpożarowa tunelu na linii dużej prędkości Kolonia/Ren-Men – teoria i praktyka* – W. Jonas,
- *Bezpieczeństwo w tunelach z punktu widzenia straży pożarnej* – A. Rumpel (Drezno),
- *Analiza zabezpieczeń alternatywnych dla ochrony przeciwpożarowej w tunelach* – prof. W. Klingsch (Uniwersytet Górniczy w Wuppertal),
- *Bezpieczne i niewymagające dozoru konstrukcje tunelowe z betonu odpornego na pożar* – B. Billig i A. Schaab (Hochtief),
- *Symulacja pożaru jako środek pomocniczy do oceny zagrożenia osób przy pożarach w podziemnych urządzeniach transportowych – odprowadzenie i przetransponowanie środków do przystanków podziemnych* – V. Thiel (TÜV-Nord),
- *Zarządzanie awaryjne w tunelach metra berlińskiego – trening w ćwiczebnym tunelu straży pożarnej* – D. Ritt (Berlińskie Zakłady Komunikacyjne – BVG),
- *Przećwiczenie techniki ochrony przeciwpożarowej stacji metra we Frankfurcie nad Menem* – P. Laska (Towarzystwo Komunikacyjne we Frankfurcie nad Menem),
- *Koncepcja wentylacji płonącego tunelu metra wiedeńskiego w stanie obecnym i w przyszłości* – R. Lassy (Wiener Linien),
- *Doświadczenia w dziedzinie środków ochrony przeciwpożarowej po pożarze w 2000 r. na stacji Deutsche Oper w metrze berlińskim* – M. Schreiber, H. Schumacher (BVG). (sk)

- zmniejszenie udziału aktywów trwałych w aktywach ogółem o ponad 27 punktów procentowych,
- poprawę wskaźnika rentowności kapitału całkowitego i aktywów o prawie 6 punktów procentowych,
- poprawę wskaźnika rentowności kapitałów własnych o ponad 13 punktów procentowych,
- poprawę rentowności kapitału podstawowego o 10 punktów procentowych,
- zwiększenie wskaźnika płynności o ponad 60 punktów procentowych.

Zakończenie

Zastosowanie instrumentów polityki bilansowej do kształtowania obrazu sytuacji majątkowej i finansowej grupy kapitałowej zależy od jej specyfiki i charakteru powiązań transakcyjnych. Niewątpliwie jednak instrumenty polityki bilansowej dają zarządowi grupy kapitałowej możliwość wpływania na jej obraz sytuacji majątkowej i finansowej.

Analiza oficjalnie opublikowanego sprawozdania finansowego Grupy X w badanym roku oraz porównanie ze wskaźnikami symulacyjnymi wskazuje, że przyjęta w tej grupie polityka bilansowa obiektywnie odzwierciedla sytuację finansową i majątkową. Z przeprowadzonej analizy empirycznej wynika, że Grupa X, podobnie jak każda inna grupa kapitałowa, ma szerokie możliwości wpływania, w ramach obowiązującego prawa, na obraz swojej sytuacji majątkowej i finansowej. Wykorzystując instrumenty z obszaru konsolidacji i cen transferowych grupa ta mogłaby stworzyć w niektórych obszarach obraz korzystniejszy niż opublikowany i odwrotnie – pogorszyć w innych. Tezę taką potwierdzają zmiany w strukturze aktywów i pasywów oraz w wielkości badanych wskaźników dla przyjętych wariantów symulacyjnych, wynoszące od kilku do 60 punktów procentowych.

Autor
dr Edyta Piątek
Politechnika Świętokrzyska